VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausunto

20.04.2018 VM/126/03.01.00/2018

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Verojaostolle annetut lausunnot hallituksen esityksestä eduskunnalle arvoseteleiden arvonlisäverotuksesta (HE 25/2018 vp)

Valtiovarainministeriö toteaa valtiovarainvaliokunnan verojaostolle hallituksen esityksestä annettujen lausuntojen johdosta kunnioittaen seuraavaa.

Kaupan liitto ry:n lausunnon mukaan esitys on tulkinnanvarainen siltä osin kuin sen 18 c §:ssä todetaan arvosetelin määritelmään liittyen, että arvosetelistä on kyse silloin, kun myytävät tavarat tai palvelut taikka mahdollisten myyjien henkilöllisyys on mainittu joko välineessä itsessään taikka sitä koskevissa asiakirjoissa. Järjestö viittaa tältä osin myös hallituksen esityksen perusteluihin, joissa todetaan, että arvosetelin käsitteen ja verottoman maksupalvelun tulkinnassa olisi perusteltua ottaa huomioon maksupalveludirektiivin ja sähköisen rahan direktiivin säännökset maksuvälineestä, maksupalvelusta ja kyseisten direktiivien soveltamisalasta 3 artiklan k kohdan osalta.

Valtiovarainministeriö toteaa tältä osin ensinnäkin, että edellä mainittu osa arvosetelin määritelmästä perustuu arvosetelidirektiiviin. Toiseksi arvosetelin määritelmä ei suoraan vaikuta arvonlisäverodirektiivin tai arvonlisäverolain verottomia rahoituspalveluja koskevien säännösten tulkintaan. Tulkittaessa sitä, onko kyse verottomasta rahoituspalvelusta vai ei, on perusteltua ottaa huomioon maksupalveludirektiivin ja sähköisen rahan direktiivin säännökset edellä mainituista asioista. Kuten hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, tällä tavoin voidaan varmistaa neutraali verokohtelu suhteessa perinteisempiin yleisiin maksuvälineisiin sekä rajanvedon selkeys ja oikeusvarmuus. Arvoseteleillä on yleensä kaupallinen tavoite tai myynninedistämistavoite ja niillä pyritään kehittämään tavara- ja palvelumarkkinoita, lisäämään asiakasuskollisuutta, edistämään tiettyjä sosiaalisia tavoitteita tai helpottamaan maksamista. Nämä tavoitteet auttavat perustelujen mukaan arvoseteleiden erottamisessa yleisistä maksuvälineistä, joiden pääasiallisena tarkoituksena on maksujen suorittaminen. Ministeriö toteaa tältä osin kolmanneksi, että hallituksen esityksen perusteluissa on otettu yksityiskohtaisesti kantaa siihen, mitkä yleisimmin käytetyt välineet ovat arvoseteleitä ja miten niihin liittyvien liiketoimien arvonlisäverotus tapahtuu. Valtiovarainministeriö toteaa lopuksi, että ministeriön mielestä esitys tuo tältä osin merkittävää selkeyttä nykyiseen tilanteeseen.

Hallituksen esityksen 18 c §:n 2 momentin mukaankaan televiestintäpalveluja myyvän elinkeinonharjoittajan liikkeelle laskemaa välinettä, jota voidaan käyt-

Valtiovarainministeriö Snellmaninkatu 1 A, Helsinki PL 28, 00023 Valtioneuvosto Puh 0295 16001 (Vaihde) Faksi 09 160 33123 valtiovarainministerio@vm.fi www.vm.fi Y-tunnus 0245439-9

tää muun muassa näiden palvelujen vastikkeeksi, pidettäisiin aina arvosetelinä, mikä ei kuitenkaan vaikuta rahoituspalveluja koskevien säännösten soveltamiseen liikkeeseenlaskijan välineen avulla mahdollisesti vastiketta vastaan suorittamien erillisten palvelujen myyntiin. Suomen Tilintarkastajat lausuvat, että toimijoiden mukaan, jälkimmäinen lause jättää tässä muodossaan paljon avoimia kysymyksiä ja tulkinnan varaa Verohallinnolle ja että sanamuotoa tai pykälän perustelujen olisi hyvä vielä tarkentaa tai poistaa momentin viimeinen lause kokonaan.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan tältä osin, että momentin viimeinen lause koskee tilanteita, joissa välinettä käytetään kuin yleistä maksuvälinettä. Perustelujen mukaan tällaisten palvelujen verokohtelu ratkeaisi esityksen kohdassa 2.2 selostettujen periaatteiden pohjalta. Viittaus koskisi perustelujen mukaan käytännössä liikkeeseenlaskijan hyödykemyyjiltä tästä erillisestä palvelustaan perimiä korvauksia tilanteessa, jossa hänen ei katsota myyvän hyödykkeitä kuluttajalle komissiokaupan muodossa tai suorittavan hyödykkeiden välitystä koskevaa palvelua. Valtiovarainministeriö katsoo, että momentin viimeinen lause tulee selvyyden vuoksi säilyttää, jotta varmistetaan rahoituspalveluja koskevien säännösten johdonmukainen tulkinta ja yleisillä maksuvälineillä suoritettujen maksupalvelujen verokohtelun yhdenmukaisuus. Ministeriö ei näe riskiä siitä, että lausetta tulkittaisiin käytännössä laajentavasti. Rahoituspalvelujen verottomuus on poikkeus pääsäännöstä, ja sitä on siksi tulkittava suppeasti. Esityksen perusteluissa on perusteellisesti selostettu sitä, millaisten kriteerien perusteella maksuvälineen avulla suoritettu palvelu olisi katsottava yleisellä maksuvälineellä suoritetuksi verottomaksi maksupalveluksi.

Kaupan liitto ry pitää tärkeänä, että vähittäiskauppojen bonus- ja etupistejärjestelmien jääminen arvosetelidirektiivin ulkopuolelle mainittaisiin esityksessä yksiselitteisesti. Tällaiset järjestelmät eivät sen mukaan rinnastu arvoseteleihin.

Valtiovarainministeriö viittaa tältä osin hallituksen esityksen perusteluihin, joissa todetaan seuraavaa: ”Ilmaiseksi annettavat rahamääräiset tai niihin rinnastuvat setelit, kuten vähittäiskaupparyhmittymien bonussetelit, olisivat arvoseteleitä siinä kuin vastikkeelliseesti myytävätkin. Lakiehdotuksen 18 d §:n 2 momentin ja 73 f §:n säännökset eivät kuitenkaan tulisi sovellettaviksi ilmaiseksi annettuihin arvoseteleihin liittyvään hyödykemyyntiin, koska seteleitä ei myydä. Lakiehdotuksen 18 d §:n 3 ja 4 momentti soveltuisivat sellaisiin ilmaiseksi luovutettuihin yksikäyttöarvoseteleihin, jotka selvästi kattavat koko siihen liittyvän hyödykkeen arvon. Lisäksi on huomattava, etteivät arvoseteleitä koskevat säännökset säätele sitä, katsotaanko hyödykemyyjän antavan ostajalle alennuksen, eli olevan oikeutettu pienentämään myynnistä suoritettavan veron perustetta arvosetelin arvolla, tai ottavan hyödykkeen omaan käyttöön, vaan nämä seikat määräytyvät lain yleisten säännösten perusteella. Vaikka kuluttajan ilmaiseksi saama nimellisarvoinen väline velvoittaakin hyödykemyyjää hyväksymään sen vastikkeen osaksi, setelin arvo ei ole osa vastiketta, vaan myyjä pienentää yleisten säännösten perusteella myynnistä suoritettavan veron perustetta setelin arvolla, jos hän on antanut kuluttajalle alennuksen eli jos hän ei ole saanut arvosetelin osalta vastiketta.” Vähittäiskaupparyhmittymien bonusseteleiden verokohtelua on siis käsitelty yksityiskohtaisesti esityksen perusteluissa.

Suomen Veroasiantuntijat ry toteaa lausunnossaan, että erinäisten hyödykkeiden maksuihin käytettävät välineet jakautuvat arvonlisäverotuksen soveltamisen kannalta jatkossa periaatteessa viiteen kategoriaan, minkä vuoksi arvosetelituotteiden verokohtelu voi muodostua jopa nykyistä monimutkaisemmaksi.

Valtiovarainministeriö toteaa tältä osin ensinnäkin, että kaikkien lueteltujen kategorioiden osalta verokohtelu ei ole käytännössä erilaista. Toiseksi jo nykyisin puheena olevien välineiden verokohtelu jakautuu ainakin neljään kategoriaan. Koska arvonlisäverodirektiivissä ja arvonlisäverolaissa ei nykyisin ole arvoseteleitä koskevia nimenomaisia säännöksiä, ei liiketoimien jakautuminen näihin kategorioihin eikä niiden verokohtelu ole selkeätä. Arvosetelidirektiivi ja lakiesitys selkiyttää verokohtelua.

Järjestö toteaa myös, että on tärkeää, että kansainvälistä kehitystä seurataan ja tarvittaviin toimenpiteisiin ryhdytään, jos esimerkiksi arvosetelien verokohtelu olisi muodostumassa tulkintaeroista johtuen Suomen ja verovelvollisten kannalta epätyydyttäväksi.

Valtiovarainministeriö toteaa, että hallituksen esitystä laadittaessa verovelvollisten edut on mahdollisimman pitkälle huomioitu. Luonnollisesti kansainvälistä kehitystä tullaan seuraamaan normaaliin tapaan. Myös komissio tulee seuraamaan direktiivin soveltamista. Arvonlisäverodirektiivin 410 b artiklan mukaan komissio esittää jäsenvaltioilta saamiensa tietojen pohjalta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2022 Euroopan parlamentille ja neuvostolle arviointikertomuksen direktiivin säännösten soveltamisesta arvosetelien arvonlisäverokohtelun osalta. Kertomuksessa kiinnitetään artiklan mukaan erityistä huomiota arvosetelien määrittelyyn sekä jakeluketjussa olevien arvosetelien ja lunastamattomien arvosetelien verotukseen liittyviin arvonlisäverosääntöihin sekä esitetään tarvittaessa ehdotus asianomaisten sääntöjen muuttamiseksi.

Suomen Yrittäjät ry ja Suomen Tilintarkastajat ry toteavat siirtymävaiheen osalta, että liikkeeseenlaskijoina toimiville yrityksille kahden rinnakkaisen järjestelmän ylläpitäminen on hallinnollisesti raskasta, ja ehdottavat sen vuoksi harkittavaksi, että voimaantulo kytkettäisiin arvosetelin liikkeeseenlaskun sijasta sen käyttöön. Suomen Tilintarkastajat toteaa myös, ettei voimaantulosäännös ole toteutettavissa ainakaan kaikissa arvoseteleissä, koska kortille tai muulla tekniselle laitteelle ladattavissa arvoissa ei voi merkitä liikkeellelaskupäivää.

Valtiovarainministeriö toteaa tältä osin, että lakiesityksen voimaantulosäännös perustuu arvosetelidirektiiviin. Lausunnossa tarkoitetaan käyttöajankohdalla ilmeisesti ajankohtaa, jolloin asiakas lunastaa setelin eli maksaa hyödykkeet. Ongelmana tässä olisi direktiivin vastaisuuden lisäksi ainakin se, että yksikäyttöarvoseteleiden osalta vero seteliin liittyvistä hyödykkeistä on jo tullut suorittaa ennen tätä ajankohtaa, samoin kuin kaikenlaisten arvosetelien mahdolliseen jakeluun liittyvistä palveluista. Tällöin näiden liiketoimien verotusta tulisi jälkikäteen oikaista, jos setelin lunastus tapahtuisikin uuden lain voimaantulon jälkeen. Asianmukaisen ja johdonmukaisen verotuksen varmistamiseksi kaikkiin tietyntyyppiseen arvoseteliin liittyviin liiketoimiin tulisi suorittaa saman lain mukaista verokohtelua. Toiseksi hyödykemyyjän tulisi ilmoittaa lunastusajankohta kyseisten liiketoimien suorittajille, mikä voisi olla hankalaa. Lakiesitys ei velvoita merkitsemään liikkeeseenlaskupäivää arvosetelille eikä tästä ole mainintaa myöskään esityksen perusteluissa. Jos esimerkiksi jakelija myy lisää arvoa tekniselle laitteelle, jakelija tietää latauksen ajankohdan ja kykenee näin ollen määrittämään, sovelletaanko uutta vai vanhaa lainsäädäntöä ja laskuttamaan liikkeeseenlaskijaa tämän mukaisesti. Prepaidien osalta liikkeeseenlaskijan hyödykemyyjiltä saamat provisiot taas ovat jo nykyisin verollisia, eikä oikeustila tältä osin lähtökohtaisesti muutu.

Suomen Tilintarkastajat ry:n mielestä tässä tapauksessa Verohallinnon ohjeistus ei ole riittävä yhtenäisen verokäsittelyn varmistamiseksi vaan Suomen olisi kaikilla tavoin pyrittävä saamaan komissio antamaan tarkentava selitys direktiivin käsitteille ja sitouduttava noudattamaan niitä Suomessa.

Valtiovarainministeriö toteaa tältä osin, että komissio on ilmoittanut, että se ei anna arvosetelidirektiivistä selittäviä huomautuksia tai muuta ohjeistusta. Direktiivin tulkintaa on käsitelty vuoden 2017 keväällä pidetyssä arvonlisäverokomitean kokouksessa, mutta komissio ei tuottanut kokoukseen asiakirjoja eikä kokouksen tavoitteena ollut tulkintasuositusten hyväksyminen. Kuten edellä on todettu, komissio tulee esittämään jäsenvaltioilta saamiensa tietojen pohjalta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2022 arviointikertomuksen direktiivin säännösten soveltamisesta arvosetelien arvonlisäverokohtelun osalta. Kertomuksessa kiinnitetään erityistä huomiota arvosetelien määrittelyyn sekä jakeluketjussa olevien arvosetelien ja lunastamattomien arvosetelien verotukseen liittyviin arvonlisäverosääntöihin sekä esitetään tarvittaessa ehdotus asianomaisten sääntöjen muuttamiseksi.

Osastopäällikkö, ylijohtaja Terhi Järvikare

Lainsäädäntöneuvos Suvi Anttila